

แรงงานต่างด้าวกับความมั่นคงทางสังคม

TRANS – BORDER WORKFORCE AND SOCIAL SECURITY

สนธิ สัตโยภาส¹

Sanit Sattayopat¹

มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถนนช้างเผือก ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300¹
Chiang Mai Rajabhat University, Chang Puak Road, T. Chang Puak, Mueang District, Chiang Mai Province 50300¹

บทคัดย่อ

แผนงานวิจัย เรื่อง แรงงานต่างด้าวกับความมั่นคงทางสังคมนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบ การปรับตัวของแรงงานต่างด้าวในด้านต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมไทยและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสู่การสร้างความมั่นคงของประเทศ โดยมีโครงการวิจัยย่อยร่วมดำเนินการทั้งหมด 4 โครงการ ได้แก่ 1) ชุมชนกับการจัดการปัญหาแรงงานต่างด้าว : กรณีศึกษาบ้านต้นโชค ตำบลหนองบัว อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ 2) การปรับตัวของแรงงานหญิงข้ามชาติภายใต้นโยบายความมั่นคงของชาติ : กรณีศึกษาแรงงานหญิงข้ามชาติสัญชาติไทใหญ่ในเมืองเชียงใหม่ 3) โอกาสการเข้าถึงสวัสดิการสังคมของแรงงานข้ามชาติ : กรณีศึกษาแรงงานข้ามชาติในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่ และ 4) ภาษากับความมั่นคงในชีวิต : กรณีศึกษาแรงงานไทใหญ่ในแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

แผนงานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยประยุกต์ ซึ่งมีข้อมูลเป็นเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพจากการศึกษา 8 มิติ ของความมั่นคงทางสังคมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเป็นแรงงานชาวไทใหญ่ในชุมชนแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง และอำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ทุกโครงการย่อยใช้วิธีการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การจัดกิจกรรมกลุ่ม การสังเกต การตอบแบบสอบถาม และการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เมื่อทุกโครงการย่อยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์แล้วเสร็จ หัวหน้าแผนงานวิจัยได้นำผลดังกล่าวมาสังเคราะห์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า การปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิต และสังคมมีทั้ง 8 มิติ คือ

1. มิติด้านการมีงานทำและรายได้
2. มิติด้านครอบครัว
3. มิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล
4. มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม
5. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม
6. มิติด้านการศึกษา
7. มิติด้านสุขภาพอนามัย
8. มิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

¹ รองศาสตราจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ซึ่งผลการประเมินความมั่นคงในภาพรวม พบว่า ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่มีความเห็นว่า พวกเขามีระดับความมั่นคงอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$) กล่าวคือ มีความมั่นคงน้อยในมิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความมั่นคงปานกลาง ในมิติด้านการมีงานทำและรายได้ มิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม มิติด้านสุขภาพอนามัย และมีความมั่นคงค่อนข้างสูง ในมิติ ด้านครอบครัว และมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม

คำสำคัญ : แรงงานต่างด้าว ความมั่นคงทางสังคม รูปแบบการปรับตัวของแรงงานต่างด้าว

ABSTRACT

This research project aims to study the adaptation-pattern of Trans – border Workforces in eight aspects, which effects social security, Thai society and community strengthening that lead to the our country’s security situation. There are 4 researches in this project: 1) community and the Trans – Border Workforce’s Problem Management: Case Study Baan Ton Chok Tambon Nong Bua, Chaiprakarn District, Chiang Mai Province 2) the Adapting of Women Trans – Border Workforces Under the Social Security Policy: Case Study Myanmar Women Trans – Border Workforces in Chiang Mai City 3) the Opportunity in Social Welfare of Trans – Border Workforces: Case Study Trans – Border Workforces in Chiang Mai Municipality, and 4) Language and Life Security: Case Study Myanmar Trans – Border Workforces in Nakornping Sub-District, Muang District, Chiang Mai Province.

This research project is an applied research. Data were collected in a quality research pattern from the samples; Tai Yai Workforces in Nakornping Sub – District, Muang District and Chaiprakarn District, Chiang Mai Province. Every research under this project used many methods to collect data such as in – depth interviews, group conversations, group activities, observation, questionnaires and related literature reviews. All data from 4 researches were integrated by the project’s leader to answer the objectives of this project.

The conclusion shown that the way of life adapting of Tai Yai Trans – border workforces in Chiang Mai, which effecting their life and social security, can be categorized in to 8 aspects;

1. Work and Income	2. Family
3. Personal Security	4. Social Support
5. Social and Culture	6. Education
7. Residence and Environment	8. Health

The evaluation shown that Tai Yai Trans – border workforces in Chiang Mai Province felt that they had only a medium level of the security in their life and society ($\bar{x} = 3.25$). This means that they have least level of security in term of Work and Income, and Residence and Environment, but they gain medium level of security in term of Personal Security, Social Support, and Health. For the Family and Social and Culture aspects, they have rather high level of security.

KEYWORDS : Trans – Border Workforce, Social Security, The adaptation pattern of Trans – border workforces

บทนำ

ประเทศไทยมีเขตแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน 4 ประเทศ ได้แก่ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย โดยประเทศเพื่อนบ้านที่มีแนวพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยมากที่สุดคือ ประเทศพม่า ซึ่งอยู่ติดพรมแดนทางด้านทิศตะวันตกของประเทศไทยโดยมีเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลติดกับประเทศไทยยาวถึง 2,401 กิโลเมตร โดยมีเส้นทางติดต่อระหว่างกันครอบคลุมตามจังหวัดต่าง ๆ ของไทย 10 จังหวัด คือ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดตาก จังหวัดราชบุรี จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดชุมพรและจังหวัดระนอง (สำนักรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม, 2542) ในแต่ละจังหวัดมีช่องทางติดต่อไปมาหาสู่กันระหว่างกันอีกหลายช่องทาง จากพื้นที่ที่เชื้ออำนาจและมาตรการในการควบคุมในพื้นที่ซึ่งขาดประสิทธิภาพ ทำให้ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่ง ในเป้าหมายของแรงงานต่างด้าวที่นิยมเดินทางเข้ามาทำงานอย่างมาก โดยสาเหตุสำคัญของการลักลอบเข้าเมืองของแรงงานต่างด้าว ก็คือ การขาดแคลนแรงงานระดับล่าง หรือแรงงานไร้ฝีมือ (Unskilled labors) ผู้ประกอบการจ้างแรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะ

แรงงานต่างด้าวไร้ฝีมือมากขึ้น ทำให้มีการนำแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายมาทำงานในหลายกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธุรกิจก่อสร้าง ที่ต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก งานแม่บ้าน งานการเกษตร บริการเสริม เป็นต้น ผลจากการใช้แรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายจนเคยชิน มีส่วนทำให้การบริหารจัดการด้านแรงงานต่างด้าวเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถเปิดเผยสถิติจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่แท้จริงได้

การเข้ามาของแรงงานต่างด้าวจากประเทศเพื่อนบ้านส่งผลกระทบต่อทั้งผลดีและผลเสียต่อประเทศไทย ผลดีส่วนใหญ่จะตกแก่ นายจ้าง คือ การที่นายจ้างมีแรงงานต่างด้าวมาใช้ทดแทนแรงงานไทยในส่วนที่ขาดแคลน และสามารถจ้างได้ในราคาถูกกว่าคนไทย แต่ผลเสียกลับกระทบต่อสังคมในวงกว้าง เช่น ด้านความมั่นคงมีประเด็นผลกระทบด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ด้านสาธารณสุข การควบคุมโรค ด้านเศรษฐกิจ การแข่งขัน และผลกระทบทางสังคม เช่น ปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การก่ออาชญากรรม การแบ่งแยกเชิงสังคม ขบวนการลักลอบการเข้าเมืองและการค้ามนุษย์ ปัญหาเด็กไร้สัญชาติ

ปัญหาการสร้างอิทธิพลกลุ่มชนชาติ ยาเสพติด ปัญหาโสเภณี ภาวะของรัฐในเรื่องการจัดปัจจัยพื้นฐานการสาธารณสุขโลก และการสาธารณสุข เป็นต้น

สำหรับเรื่องของความมั่นคงในชีวิต และสังคมนั้น ในการประชุมของคณะรัฐมนตรี เมื่อเดือนสิงหาคม 2548 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้เสนอกรอบแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ซึ่งเป็นแนวคิดใหม่ที่ปรากฏในรายงาน “การพัฒนามนุษย์ ค.ศ. 1994” ของสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) โดยมีเป้าหมายเกี่ยวกับมนุษย์ 2 ประการ คือ

- 1) มนุษย์ทุกคนจะต้องปลอดภัยจากความกลัว (Freedom from fear) 2) ปลอดภัยจากความขาดแคลน หรือความต้องการ (Freedom from want) ซึ่งนับเป็นการปรับเปลี่ยนแนวคิดความมั่นคงของชาติ อันประกอบด้วยรัฐและดินแดนมาเป็นความมั่นคงของประชาชนในฐานะองค์ประกอบพื้นฐานของชาติ โดยรัฐบาลได้ให้ความสำคัญในการผลักดันแนวคิดใหม่เรื่อง ความมั่นคงของมนุษย์ในการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยการจัดตั้งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรม และความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ และความมั่นคงในชีวิต สถาบันครอบครัวและชุมชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้ดำเนินการศึกษามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์ ตามแนวคิดทฤษฎีในประเทศและต่างประเทศร่วมกับสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีสาระสำคัญ คือ ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึง

การที่ประชาชนได้รับหลักประกันด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ประกอบด้วยความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 10 มิติ ตามแนวทาง ดังนี้

1. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการมีงานทำและรายได้ ประกอบด้วย 1) การได้ทำงานที่มั่นคงและมีความสุขหรือพอใจในงาน 2) มีรายได้ที่พอเพียงต่อการดำรงชีวิตของตนเองและครอบครัว 3) มีเงินออมที่พอเพียงสำหรับอนาคต และ 4) ปราศจากหนี้สินที่ไม่สร้างผลผลิต

2. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านครอบครัว ประกอบด้วย 1) ความรักใคร่ปรองดอง 2) ความรับผิดชอบและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ 3) การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และ 4) การไม่ใช้ความรุนแรงในทุกรูปแบบ

3. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสุขภาพอนามัย ประกอบด้วย 1) การมีสุขภาพกายที่ดี 2) การมีสุขภาพจิตที่ดี 3) การมีหลักประกันด้านสุขภาพอนามัยอย่างเท่าเทียมและพอเพียง 4) ประชากรไม่มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยทางกายและจิต (การปฏิบัติตนที่มีส่วนส่งเสริมสุขภาพกายและจิต

4. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการศึกษา ประกอบด้วย 1) ประชากรได้รับโอกาสทางการศึกษา อย่างเท่าเทียม 2) การมีการศึกษาที่พอเพียงต่อการครองชีวิต 3) การได้รับการศึกษา และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน (ส่วนบุคคล) ประกอบด้วย 1) การปลอดภัยจากการประทุษร้ายต่อร่างกาย 2) ความรู้สึกปลอดภัยจากการ

ประทุษร้ายต่อร่างกาย 3) การปลอดจากการประทุษร้ายด้านทรัพย์สิน 4) ความรู้สึกปลอดจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

6. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) เพิ่มระดับการมีสิทธิครอบครองที่อยู่อาศัยที่มีมาตรฐาน 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานโดยเฉพาะน้ำสะอาดอย่างทั่วถึง 3) สิ่งแวดล้อมที่ปราศจากมลพิษทางเสียง กลิ่น ฝุ่น คิววัน

7. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสิทธิและความเป็นธรรม ประกอบด้วย 1) การปลอดจากการถูกละเมิดและเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบ 2) มีหลักประกันและการคุ้มครองด้านสิทธิ 3) กลไกที่แก้ปัญหาข้อขัดแย้งด้านสิทธิที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

8. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านสังคม-วัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) มีเวลาพักผ่อนที่ปลอดจากการกิจที่พอเพียง 2) ใช้เวลาติดตามข่าวสารทางสังคม - วัฒนธรรม 3) มีเวลาในการทำจิตใจ ให้สงบ 4) มีส่วนในการปฏิศาสนกิจ 5) การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกลุ่มสังคมและชุมชน

9. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการสนับสนุนทางสังคม ประกอบด้วย 1) การมีบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ 2) ระบบบริการ สังคมที่ให้การคุ้มครองและเข้าถึงได้ในเวลาอันรวดเร็ว 3) ความรู้สึกในคุณค่าของชีวิตและความสุขในชีวิต

10. ความมั่นคงของมนุษย์ด้านการเมือง - ธรรมาภิบาล ประกอบด้วย 1) ส่งเสริมการใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ในทุกระดับ 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองและการรวมกลุ่มทางการเมือง 3) ส่งเสริมการติดตามข่าวสารทางการเมืองของประชากร 4) สร้างความโปร่งใส การ

ตรวจสอบได้และความไว้วางใจ ให้เกิดขึ้นกับหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ส่วนบริบทของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีความสำคัญในกระบวนการพัฒนาความเป็นเมืองที่มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยอย่างมาก มากกว่าครึ่งศตวรรษ โดยเฉพาะเป็นแหล่งรายได้และนำเข้าเงินตราต่างประเทศเป็นอันดับต้น ๆ โดยมีสัดส่วนถึงร้อยละ 10 ของมูลค่าการส่งออกและบริการรวมของประเทศ และคิดเป็นร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ทั้งยังเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจอื่น ๆ อีกหลายแขนง และก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6 - 7 ของแรงงานทั้งระบบ (เกศ สรินทร์ ต้นสุวรรณรัตน์, 2552) ดังนั้น ภายใต้การเติบโตและพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมากของเมืองเชียงใหม่ ความต้องการแรงงานเพื่อมาตอบสนองการเติบโตดังกล่าวได้เพิ่มมากขึ้นเป็นเงาตามตัวเช่นกัน โดยเฉพาะในกลุ่มแรงงานข้ามชาติที่เคลื่อนย้ายเข้ามาเป็นจำนวนมากในประเทศไทย เพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจ กลุ่มแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ที่ได้เข้ามาเป็นพื้นที่ของเมืองใหญ่ ศูนย์กลางการพัฒนาในพื้นที่ของเมืองใหญ่ ศูนย์กลางการพัฒนาของภาคเหนือ ซึ่งพบว่าจำนวนแรงงานพม่าที่มีการขึ้นทะเบียนเฉพาะในเขตจังหวัดเชียงใหม่ นั้นมีมากถึง 60,000 คน และเป็นจำนวนถึง 200,000 คน ในพื้นที่ภาคเหนือ (อดิสร เกิดมงคล, 2552)

การที่จังหวัดเชียงใหม่มีฐานะเป็นทั้งศูนย์กลางการพัฒนาร่วมภูมิภาคของภาคเหนือและเป็นจังหวัดชายแดนของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า จึงมีการอพยพเคลื่อนย้ายของกลุ่มคนจากประเทศพม่าเป็นจำนวนมากที่สุด (สิริรัฐ สุกันธา, 2547) กลายเป็นแรงงานข้ามชาติในจังหวัดเชียงใหม่ซึ่ง

แม้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการจดทะเบียนแรงงาน แต่ตัวเลขดังกล่าวก็ไม่สามารถระบุได้ว่ามีแรงงานข้ามชาติสัญชาติไทใหญ่อาศัยในจังหวัดเชียงใหม่เป็นจำนวนเท่าไร แต่ในความเป็นจริงกลับไม่ใช่เรื่องยากที่จะพบเห็นแรงงานข้ามชาติเหล่านี้ทำงานเป็นแรงงานอยู่ทั้งในสถานที่ก่อสร้าง โรงงาน สวนส้ม ตลาด ร้านอาหาร ฯลฯ ของจังหวัดเชียงใหม่ ด้วยเพราะเมื่อมีแรงงานราคาถูกลงมากเพียงพอ ย่อมทำให้แม้แต่ร้านขายก๋วยเตี๋ยวเล็ก ๆ ก็สามารถจ้างคนงานในร้านได้ (ออมสิน บุญเลิศ, 2552) ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่จึงถือว่าเป็นจังหวัดที่มีปัญหาแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายที่มีความรุนแรงอยู่หลายพื้นที่จังหวัดหนึ่งของประเทศ โดยเฉพาะแรงงานเชื้อสายพม่า เพราะจังหวัดเชียงใหม่อยู่ทั้งในฐานะที่เป็นพื้นที่เป้าหมายและทางผ่านของแรงงาน บางพื้นที่เป็นพื้นที่อพยพ บางพื้นที่เป็นพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยอื่น ๆ ทั้งที่มีสัญชาติไทยและไม่มีสัญชาติไทยอีกด้วย

จากความดังกล่าวข้างต้นทำให้มองเห็นว่าการเข้ามาทำงานของแรงงานชาวไทใหญ่ แม้จะทำให้ระบบเศรษฐกิจในบางส่วนของประเทศไทยขับเคลื่อนไปได้ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า แรงงานเหล่านั้นบางส่วนสร้างปัญหาต่าง ๆ มากมายให้แก่ประเทศ อันเนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 2548) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและสังคมอันส่งผลถึงความมั่นคงในชีวิตและสังคมของไทย รวมถึงการศึกษาความสมดุลในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว และองค์ความรู้ที่สร้างความเข้าใจระหว่างกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษารูปแบบการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวในมิติ 8 ด้าน ของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมไทย และสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสู่การสร้าง ความมั่นคงของประเทศ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวใน 8 มิติ (โดยยกเว้นมิติที่ 7 และ 10 ซึ่งเหมาะสมกับคนไทยเท่านั้น เนื่องจากเป็นมิติทางการเมืองการปกครอง) ที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคมไทยและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนสู่การสร้าง ความมั่นคงของประเทศ

ขอบเขตด้านพื้นที่

แขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง และบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตด้านประชากร

ชาวไทใหญ่ในชุมชนแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง และบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งสิ้น 284 คน

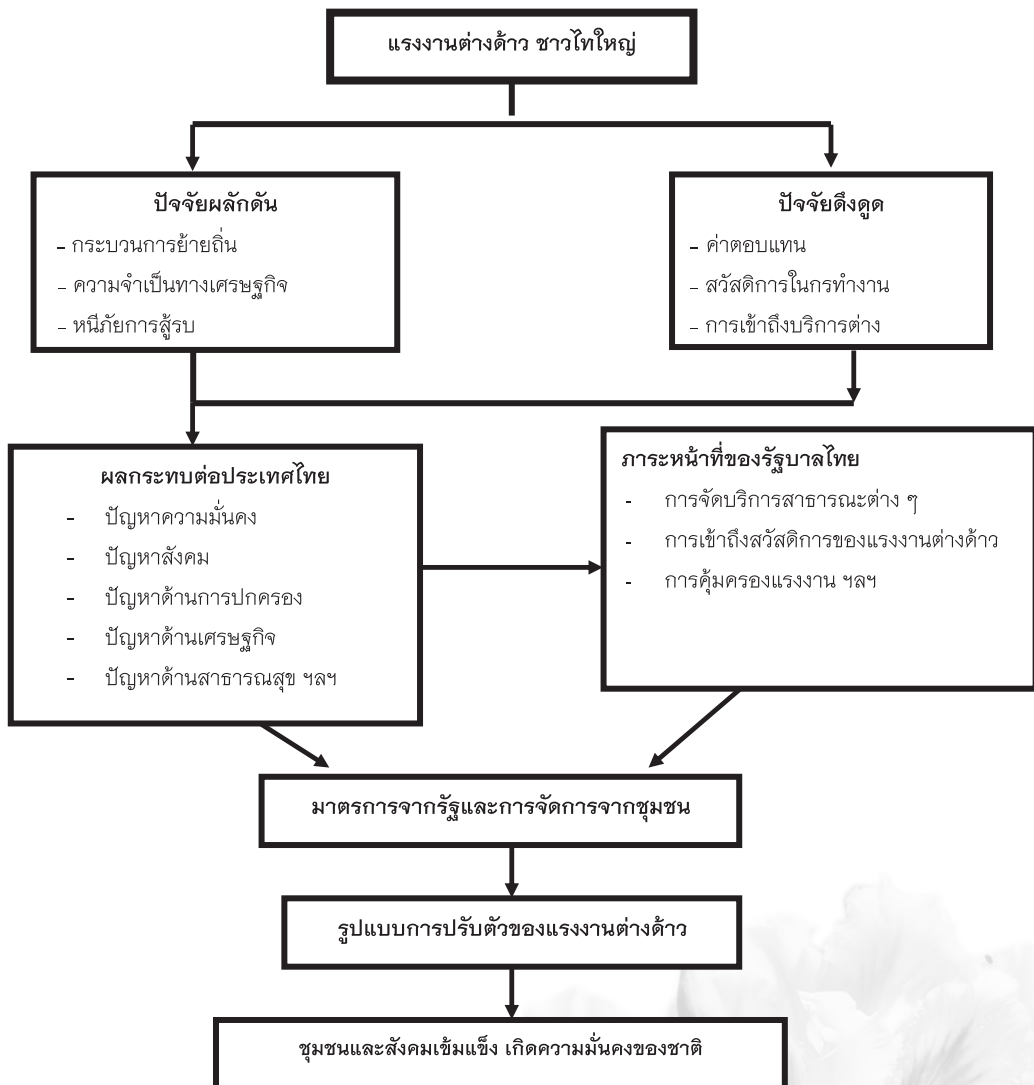
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันให้กับชุมชนต้นโชค และชุมชนแขวงนครพิงค์ รวมทั้งการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความมั่นคงของประเทศ

2. ชุมชนในเขตแขวงนครพิงค์ จังหวัด เชียงใหม่มีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน และ ศักยภาพ ในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคงของ ประเทศ

3. ชุมชนบ้านต้นโชค ตำบลหนองบัว อำเภอไชยปราการมีความเข้มแข็งและสามารถ ลดจำนวนแรงงานต่างด้าวที่จะเข้ามาในชุมชน ได้

4. ชุมชนในเขตแขวงนครพิงค์ อำเภอ เมือง และบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกัน และศักยภาพ ในการร่วมเสริมสร้างความมั่นคง ของประเทศในระดับดี

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

แรงงานต่างด้าว หมายถึง แรงงานชาวไทใหญ่ที่เข้ามาประกอบอาชีพในจังหวัดเชียงใหม่

ความมั่นคงทางสังคม หมายถึง การดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีครอบครัวอบอุ่น สงบสุข มีความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ไม่มีการกีดกันและแบ่งแยกของคนในสังคม

รูปแบบการปรับตัว หมายถึง วิธีการที่บุคคลปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ในการอยู่ร่วมกันในสังคม

ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่ประชาชนในชุมชนรวมตัวกัน โดยมีการเรียนรู้ การจัดการและการแก้ไขปัญหาาร่วมกันของชุมชนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการพัฒนา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนตลอดจนมีผลกระทบสู่ภายนอกชุมชนที่ดีขึ้นตามลำดับ

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) จากการรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ แล้วนำเสนอในรูปแบบการบรรยายเชิงคุณภาพ

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ชาวไทย ชาวไทใหญ่และหน่วยงานในชุมชนแขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง และบ้านต้นโชค อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ ที่เลือกโดยวิธีการเจาะจงเฉพาะผู้ที่สมัครเข้าร่วมโครงการ จำนวน 284 คน

3. ระยะเวลาและสถานที่ทำการวิจัย

ดำเนินการวิจัยระหว่าง เดือนมกราคม 2556 – ธันวาคม 2557 ณ แขวงนครพิงค์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ และบ้านต้นโชค ตำบลหนองบัว อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม(Questionnaire) ที่สร้างขึ้นมาเพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดทำแบบสอบถามให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัยและผู้สำรวจเป็นผู้นำแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง โดยมีลักษณะเป็นคำถามปลายปิด (Close End Question) ที่กำหนดคำตอบไว้ให้ผู้ตอบเลือกตอบ และคำถามแบบปลายเปิด(Opened End Question) ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ ซึ่งผ่านการทดสอบความเที่ยงและความตรงของแบบสอบถาม และการปรับปรุงโดยผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยและการ

เก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลหลัก คือ ข้อมูลปฐมภูมิ ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การประชุมกลุ่มเฉพาะและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเฉพาะสำหรับงานวิจัยนี้ แล้วนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นได้นำไปประกอบกับข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากเอกสารซึ่งเป็นการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นข้อมูลจึงได้จากแหล่งต่อไปนี้

5.1 ข้อมูลภาคสนาม (Field data)

เป็นการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากภาคสนาม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informant) ซึ่งเกี่ยวข้องกับชุมชนและแรงงานต่างด้าว ผ่านการการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group) และการสังเกต observation)

5.2 ข้อมูลจากเอกสาร (documentary study) เป็นการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น โดยศึกษารวบรวมจากเอกสารวิชาการต่าง ๆ ได้แก่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ บทความ วารสาร วิชาการ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการแรงงานต่างด้าว

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และทำการบันทึกข้อมูลแล้ว จึงนำคะแนนที่ได้ไปคำนวณ เพื่อวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) อันประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. การวิเคราะห์ค่าความถี่ และร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงกลุ่ม
2. การวิเคราะห์ค่าความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ
3. การวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ

ดำเนินการวิจัย โดยกำหนดคะแนนตามระดับความคิดเห็น ตามเกณฑ์ ดังนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
- 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการแปลผล คือ

- 4.51 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
- 3.51 – 4.50 หมายถึง พึงพอใจมาก
- 2.51 – 3.50 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง
- 1.51 – 2.50 หมายถึง พึงพอใจน้อย
- 1.00 – 1.50 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

6.4 ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตจากสนทนากลุ่มและข้อมูลจากแบบสอบถามที่เป็นคำถามปลายเปิด จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมานำเสนอในเชิงพรรณนาประกอบการยกตัวอย่างเพื่อสรุปผลที่ได้จากการดำเนินการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัยที่ตั้งไว้ (สุมิตรา ศรีชูชาติ, 2551)

ตารางที่ 1 ขั้นตอนการดำเนินแผนงานวิจัย

ที่	กิจกรรมการวิจัย	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
1.	ประชุมชี้แจงวัตถุประสงค์และแผนการวิจัยทั้งหมดแก่ทีมนักวิจัย	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ทุกฝ่ายมีความเข้าใจตรงกันตามแผนงาน
2.	ประชุมวางแผนการดำเนินงานร่วมกันของแต่ละโครงการย่อย	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ได้แผนการดำเนินโครงการของชุดโครงการ

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ที่	กิจกรรมการวิจัย	ผู้เข้าร่วม	ผลที่ได้รับ
3.	ประชุมเปิดเวทีชุมชนเพื่อแนะนำโครงการต่อชุมชน ของแต่ละโครงการย่อย	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ และ วิทยากรที่เชิญมา	ประชาชนในชุมชนรู้จักทีมงานวิจัย
4.	ออกพื้นที่ติดตามการดำเนินงานโครงการย่อย ทั้ง 4 โครงการ	หัวหน้าแผนงานวิจัยพร้อมด้วยทีมงาน	ทราบผลการดำเนินงาน วิจัย ปัญหาและอุปสรรคจากการดำเนินงานวิจัยของแต่ละโครงการย่อย
5.	จัดประชุมติดตามผลการดำเนินงานโครงการย่อยและเชิญวิทยากรมาวิพากษ์ ผลการดำเนินงานครั้งที่หนึ่ง	1.หัวหน้าแผนงานวิจัยและ หัวหน้าโครงการย่อยทั้ง 4 โครงการ 2. ผู้เชี่ยวชาญ	รายงานผลการดำเนินงานครั้งที่ 1 ผ่านระบบ NRPM
6.	ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโครงการย่อยทั้ง 4 โครงการ
7.	ลงพื้นที่ติดตามความก้าวหน้าและปัญหาอุปสรรคการดำเนินการตามแผนงานโครงการทั้ง 4 โครงการย่อย	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบประเมินทั้ง 3 ฉบับ
8.	จัดประชุมติดตามผลการดำเนินงานโครงการย่อยและเชิญวิทยากรมาวิพากษ์ ผลการดำเนินงานครั้งที่สอง	1.หัวหน้าแผนงานวิจัยและ หัวหน้าโครงการย่อยทั้ง 4 โครงการ 2. ผู้เชี่ยวชาญ	รายงานผลการดำเนินงานครั้งที่ 2 ผ่านระบบ NRPM
9.	เขียนรายงานโครงการวิจัยทั้ง 4 เรื่อง	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ได้รายงานวิจัย 4 เล่ม
10.	เขียนรายงานแผนงานวิจัย	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ได้รายงานแผนงานวิจัย 1 เล่ม
11.	เผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณะทั้งในเวทีวิจัยระดับต่าง ๆ ทางวารสารและ เว็บไซต์	หัวหน้าแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการย่อย 4 โครงการ	ผลงานวิจัยออกสู่สาธารณะและมีการประยุกต์ใช้

สรุปผลการวิจัย

จากการสังเคราะห์ผลการวิจัยจากโครงการย่อยภายใต้แผนการวิจัยนี้ พบว่าการปรับตัวของแรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงในชีวิตและสังคม ทั้ง 8 มิติ มีผลดังต่อไปนี้

1. มิติด้านการมีงานทำและรายได้ ชาวไทใหญ่จะปรับตัวด้วยการยอมรับลักษณะงานและค่าแรงตามกติกาและรายได้ที่นายจ้างกำหนด และเพิ่มรายได้ให้ได้เงินค่าแรงต่อวันให้มากขึ้นด้วยการทำงานล่วงเวลากับสถานประกอบการเดิม หรือรับจ้างทำความสะอาดบ้านหรืองานเกษตรตามบ้านคนไทยที่คุ้นเคยกัน

2. มิติด้านครอบครัว พบว่า ชาวไทใหญ่ ที่เข้ามาหางานทำฝั่งไทยที่เข้ามาทั้งครอบครัวจะปรับตัวน้อยในด้านนี้ แต่ถ้าเข้ามาคนเดียวอาจเป็นฝ่ายสามี บทบาทที่ต้องทำคือส่งเงินไปเลี้ยงดูลูกเมียที่ฝั่งพม่า ส่วนบทบาทด้านการคุ้มครองครอบครัวก็ยุติลง แต่แรงงานที่ยังโสดเมื่อเข้ามาทำงานฝั่งไทยจะมีอิสระในการตัดสินใจทำการต่าง ๆ เอง และถ้าแต่งงานกับคนไทยสถานะด้านครอบครัวย่อมปรับเข้าสู่สังคมไทยพร้อมกับการตัดสินใจอยู่ฝั่งไทยตลอดไป

3. มิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล การปรับตัวด้านนี้ แรงงานชาวไทใหญ่จะกระทำโดยการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน ปฏิบัติตามระเบียบ กฎ กติกาต่าง ๆ ของหน่วยงานที่มีปฏิสัมพันธ์ และชุมชนที่อาศัยร่วมกัน จึงส่งผลให้พวกเขาได้รับการยอมรับเข้าเป็นสมาชิกชุมชน และเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกมั่นคงแก่พวกเขามากขึ้น

4. มิติด้านการสนับสนุนทางสังคม การปรับตัวด้านสังคมของชาวไทใหญ่กระทำโดยการรวมกลุ่มชาวไทใหญ่เพื่อช่วยเหลือกันเองในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการหางาน

ทำการศึกษาเล่าเรียน การช่วยเหลือยามเจ็บป่วย การส่งข่าวสารถึงกัน และในขณะเดียวกันก็ไม่ทิ้งที่จะสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับคนไทยในท้องถิ่น ทั้งหมดนี้ย่อมส่งผลดีด้านความมั่นคงให้เกิดในจิตใจของทั้งแรงงานต่างด้าวและคนไทยในชุมชนนั้น ๆ

5. มิติด้านสังคมและวัฒนธรรม ชาวไทใหญ่ที่เข้ามาฝั่งไทยเพื่อขายแรงงานจะพยายามปรับตัวด้านสังคมและวัฒนธรรมในลักษณะของการ “อนุรักษ์ของเดิมเดิม ประสพการณ์ของใหม่” เพราะ ผลการวิจัยพบว่าชาวไทใหญ่ฝั่งไทยยังมีประเพณีบวชลูกแก้ว การเคร่งครัดในพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา แต่งการแบบไต รับประทานอาหารไทใหญ่ที่ปรุงเองแต่ในขณะเดียวกันพวกเขาก็เข้าร่วมงานบุญที่คนไทยจัด แต่งกายแบบคนไทย และฝึกการทำอาหารไทย อันส่งผลให้เกิดความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันกับคนไทยชุมชน

6. มิติด้านการศึกษา พบว่า แรงงานชาวไทใหญ่ให้ความสำคัญกับการศึกษาทั้งของตัวเองและบุตรหลาน ด้วยการส่งบุตรหลานที่ไม่อยู่ในวัยทำงานเข้าโรงเรียนในหมู่บ้านที่รัฐไทยจัดตั้งให้คนไทยทั่วไป ส่วนตัวเองก็จะปรับตัวให้ ฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ด้วยการเลียนแบบ จดจำ และเรียนรู้กับคนไทยด้วยกันซึ่งเข้ามาอยู่ในฝั่งไทยก่อน หรือบางครั้งก็เข้าเรียนกับครูอาสาซึ่งทางมูลนิธิเพื่อการกุศลต่าง ๆ จัดให้แรงงานต่างด้าวโดยเฉพาะ ซึ่งเรียนในตอนเย็น อันส่งผลให้พวกเขาสื่อสารภาษาไทยได้และรู้ข่าวสารเท่าทันสังคมปัจจุบัน

7. มิติด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ พบว่า แรงงานชาวไทใหญ่ที่เข้ามาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่จะปรับตัวด้านที่อยู่อาศัยตามลักษณะงานที่ทำ คือ ถ้าเป็น “คนงานก่อสร้าง” พวกเขาจะปรับตัวและปรับใจให้ยอมรับสภาพของแคมป์ที่นายจ้างสร้าง

ให้อยู่ฟรี แต่ถ้าทำงานรับจ้างทั่วไป จะต้องเช่าที่พักอยู่เอง เสียค่าน้ำค่าไฟเอง ส่วนสภาพที่พักจะดีกว่าการอยู่ในแคมป์ซึ่งเป็นอาคารไม้ยกพื้นปลูกสร้างชั่วคราว และไม่แข็งแรงนัก

8. มิติด้านสุขภาพอนามัย พบว่าชาวไทยใหญ่จะปรับตัวให้ตนเองมีสุขภาพดีด้วยการพยายามปรุงอาหารรับประทานเอง โดยให้เหตุผลว่าได้อาหารมีรสชาติถูกปากและประหยัดเงิน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ลองฝึกชิมอาหารไทยไปด้วย ส่วนถ้ามีอาการป่วยพวกเขาก็เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลในพื้นที่ เช่น สถานพยาบาลของเทศบาลหรือสถานประกอบการแพทย์ทางเลือก (หมอเมือง สมุนไพร) แต่มีบางส่วนที่ใช้บริการที่คลินิกใกล้ที่พักถึงแม้จะเสียค่ารักษาแพงหน่อย แต่บริการดี

จากการปรับตัวทั้ง 8 มิติดังกล่าวข้างต้น เมื่อประเมินระดับความมั่นคงของมนุษย์และสังคมส่วนบุคคลแล้ว พบว่า ชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่มีความเห็นว่ระดับความมั่นคงของมนุษย์และสังคมส่วนบุคคลของตนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นทราบว่า แรงงานต่างด้าวชาวไทใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแม้จะมีการปรับตัวทั้ง 8 มิติแล้ว แต่ระดับความมั่นคงของมนุษย์และสังคมส่วนบุคคลในความเห็นของพวกเขายังอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลสำคัญ คือ ด้านความรู้สึกที่ตนเองอยู่ต่างแดน ไม่ใช่บ้านเกิดเมืองนอนของตน เกิดความไม่คุ้นชินกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แปลกออกไปทั้งเพื่อนบ้าน นายจ้าง ค่านิยมและประเพณีบางอย่างที่ต่างจากของตน และเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การถูกเอารัดเอาเปรียบด้านสิทธิมนุษยชน

ที่พวกเขาได้รับจากเจ้าหน้าที่ นายหน้าที่พาเข้าฝั่งไทยหรือนายจ้างที่พวกเขาสมัครเข้ามาทำงาน ด้วยเหตุการณ์ที่พวกเขาพบตลอดเส้นทางของการเข้ามาฝั่งไทย อาจลดความรู้สึกมั่นคงในชีวิตเหลือเพียงระดับปานกลางได้ เหตุผลประเด็นนี้ตรงกับงานวิจัยของอดิสร เกิดมงคล (2552) ที่พบว่า แรงงานต่างด้าวเป็นกลุ่มที่เปราะบางต่อการถูกแสวงหาประโยชน์และละเมิดสิทธิในรูปแบบต่าง ๆ มากมาย ทั้งทางร่างกาย วาจา และจิตใจ รวมทั้งการล่วงละเมิดทางเพศ ความรุนแรงหรือการทำร้ายร่างกาย ส่วนหนึ่งเกิดจากเจ้าหน้าที่รัฐโดยตรง เนื่องจากแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย ไม่มีบัตร”

สำหรับรูปแบบการปรับตัว พบว่าชาวไทยใหญ่ มีรูปแบบการปรับตัวเป็นไปตามทฤษฎีการปรับตัวของ รอย (Roy's Adaptation Model 1984 อ้างใน ศิริรักษา นาคชน, 2550) ที่กล่าวว่าระบบการปรับตัวของบุคคลเป็นระบบเปิด ภายในมีการเปลี่ยนแปลงอยู่อย่างไม่หยุดนิ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยมิติด้านการมีงานทำและรายได้ และมิติด้านความมั่นคงส่วนบุคคล ที่ชาวไทใหญ่จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอด นอกจากนี้ รอย (Roy, 1999) ยังมองว่า บุคคลประกอบด้วยกาย จิต และสังคม (Bio - psychosocial being) มีความเป็นองค์รวม ไม่สามารถแยกจากกันได้เพื่อความปกติสุข หรือภาวะสุขภาพที่ดี ขึ้นอยู่กับระดับการปรับตัว (Adaptation level) ซึ่งเป็นปัจจัยนำเข้าสู่ระบบการปรับตัวของบุคคลอีกตัวหนึ่ง ระดับการปรับตัว ก็คือระดับหรือขอบเขตที่แสดงถึงความสามารถของบุคคลในการตอบสนองทางบวกต่อสถานการณ์หนึ่ง หรือเป็นผลจากการที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งจะเห็นได้จากผลการศึกษาในมิติด้าน

ครอบครัว มีติด้านสังคมและวัฒนธรรม มีติด้าน การศึกษา และติด้านสุขภาพอนามัย ที่ชาว ไทใหญ่มีการปรับตัวเพื่อความสุขในชีวิตโดย ตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มีอยู่ภายนอกตามสภาพ และความสามารถของตนเอง โดยมีระดับการ ปรับตัวที่มีการผสมผสานกันได้ดี (Integrated level of adaptation) (Roy 1999 อ้างใน สุภาพ อารีเอื้อ, 2540) กล่าวคือ ระดับของการปรับตัวที่โครงสร้างและหน้าที่ของร่างกาย สามารถ ทำงานประสานกันได้อย่างเหมาะสม ตอบสนอง ความต้องการของบุคคลได้ เช่น สามารถทำ กิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามปกติ สามารถตอบสนอง ความต้องการของร่างกายได้ เมื่อมี เหตุการณ์ใดเข้ามาก็สามารถยอมรับได้ (มิติ ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ) บุคคลมีความมั่นคงในด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมสามารถแสดงบทบาทของตนเอง ได้เหมาะสม มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น อย่างเหมาะสมและขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ตามความเหมาะสมเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับที่ สเตอร์วาร์ด (Steward 1995 อ้างใน วิไลวรรณ ภูจินาพันธ์, 2543) ที่กล่าวว่า ในการปรับตัว “วัฒนธรรม” เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมโดยพื้นฐาน (ติด้าน สังคมและวัฒนธรรม) โครงสร้างสังคมและ ลักษณะของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ปัจจุบัน การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องเผชิญกับปัญหา และการเปลี่ยนแปลงไปของสิ่งแวดล้อมรอบตัว ตลอดเวลาจึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวเองเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ตามความต้องการของตัวเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2541)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. ควรได้นำผลการวิจัยออกเผยแพร่สู่สาธารณะในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดนิทรรศการ เขียนเป็นบทความลงในสื่อมวลชนหรือออกทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย และที่สำคัญควรได้นำผลการวิจัยนี้เสนอต่อหน่วยงานภาครัฐที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าวโดยตรง เพื่อจะได้นำผลการวิจัยนี้สู่การปรับปรุงงานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับติด้านความมั่นคงทั้ง 8 มิติได้อย่างมีคุณภาพต่อไป

2. หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนหรือบุคคลที่สนใจเกี่ยวกับสภาพ สถานะ และชีวิตความเป็นอยู่ของแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะชาวพม่าเชื้อสายไทใหญ่ สามารถนำงานแผนงานวิจัยชุดนี้ไปประกอบการศึกษาและเรียนรู้แนวทางการปรับตัวเพื่อความมั่นคงในชีวิตของแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ เพื่อสามารถต่อยอดในการให้ความช่วยเหลือหรือปรับปรุงระบบการดูแลแรงงานต่างด้าวไปควบคู่กับสวัสดิการของคนไทยเพื่อให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและมีความสุขต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วมจาก 3 ฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่จากการปกครองท้องถิ่นฝ่ายหนึ่ง แรงงานต่างด้าวในพื้นที่เป้าหมายฝ่ายที่สอง และฝ่ายที่สามได้แก่ นักวิจัยชุมชน มาร่วมทำการวิจัยและพัฒนาด้วยกระบวนการสร้างอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference: FSC) อันเป็นการสร้างความสุขให้ชุมชน

2. ควรนำผลจากแผนการวิจัยนี้ไปต่อยอดงานวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางหรือนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความมั่นคงในชีวิตของแรงงานต่างด้าว เนื่องจากจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของคนไทยที่อยู่ร่วมชุมชนเดียวกับแรงงานต่างด้าวเหล่านั้นด้วย ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). รายงานสถานการณ์ทางสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับประเทศ ประจำปี 2548. กรุงเทพฯ: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2545). สื่อสารมวลชน: ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาลาแดง.
- เกศสรินทร์ ต้นสุวรรณรัตน์. (2552). แนวโน้มการท่องเที่ยวของไทยหลังเหตุการณ์การปิดสนามบิน. เว้นขยายเศรษฐกิจ. สายนโยบายการเงิน. ฉบับที่ 10 มกราคม 2552.
- ขวัญชีวัน บัวแดง. (2554). การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของทายาทรุ่นที่ 2 ของผู้ย้ายถิ่นจากประเทศพม่า. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- คนารักษ์ เจริญศิริ. (2548). ปัญหาการละเมิดสิทธิแรงงานของแรงงานต่างด้าว: กรณีศึกษาอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉลองขวัญ อุดทะยออด. (2542). ผลกระทบของการจ้างแรงงานต่างชาติต่อความมั่นคงแห่งชาติ: กรณีศึกษาแรงงานพม่า. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยและศูนย์วิจัยการย้ายถิ่นเอเชีย. (2547). การย้ายถิ่นเข้ามาทำงานและการถูกหลอกลวงของแรงงานต่างชาติในประเทศไทย. สืบค้นจาก <http://www.worldvision.or.th/>.
- วิไลวรรณ ภูจินาพันธ์. (2543). ความเชื่อในพ่อขุนงำเมืองในกระบวนการรวมกลุ่มความร่วมมือของชุมชนเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกว๊านพะเยา. เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริินภา นาคชน. (2550). การปรับตัวของผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นสอบสวนที่ต้องโทษครั้งแรกในเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานครและทัณฑสถานหญิงธนบุรี. สารนิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สิริยา สัมมาวาท, สุภาพ อารีเอื้อ. (2543). คุณลักษณะของอาจารย์พยาบาลที่สอนภาคปฏิบัติตาม การรับรู้ของอาจารย์พยาบาล นักศึกษาพยาบาล และนักเรียนผู้ช่วยพยาบาล. *วารสารพยาบาล 1*(2).
- สุภาพ อารีเอื้อ. (2540). *ความเครียด การเผชิญปัญหา และ คุณภาพชีวิตของหญิงสูงอายุ โรคข้อเข่าเสื่อม*. วิทยานิพนธ์พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ลุมิตรา ศรีชูชาติ. (2551). *การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล*. เอกสารประกอบการอบรมระยะสั้น. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักบริหารแรงงานต่างด้าว. (2556). *สถิติจำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตทำงานทั่วราชอาณาจักร ประจำปี 2555*. กลุ่มงานพัฒนาระบบควบคุมการทำงานของคนต่างด้าว ฝ่ายแผนงานและสารสนเทศข้อมูลแรงงานต่างด้าว.
- สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงกลาโหม. (2542). *ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมมือรักษา ความสงบเรียบร้อยตามชายแดนทั่วไปไทย - ลาว ครั้งที่ 8*. สืบค้น 3 สิงหาคม 2542, จาก <http://www.ryt9.com/s/cabt/203967>.
- อดิสร เกิดมงคล. (2552). *แรงงานข้ามชาติจากพม่าในประเทศไทย: มองผ่านนโยบายรัฐไทยและ ประเด็นสิทธิมนุษยชน*. บทความนำเสนอในงานประชุม Asia Human Right ครั้งที่ 4, 17 กุมภาพันธ์ 2552. มหาวิทยาลัยโซล ประเทศเกาหลีใต้.
- ออมลีน บุญเลิศ. (2552). *การต่อรองและปรับตัวของคนพลัดถิ่นช กรณีศึกษาชาวไทใหญ่พลัดถิ่น ในเมืองเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

